

L A D E V A N T E R A

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCHS, 8, 1er

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab carácter oficial y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyin càrrecs públics; volem Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que 's refereix a la organiació interior de nostra terra; volem que catalans sian los jueges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causas: volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y estableint que la reserva regional forsova presti servei tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

PROU FARSA

OTSER tenim la vista entelada, poiser s'ens ha girat el cervell com una mitja ó potser som d' un altre mon nosaltres, lo cert es que cada dia anem veient com s' empeny al poble cap á la perversió y com cada dia creix ab aplau so d' aquet mateix poble la lluya migraida que 'n nom de ideas estan sostenint dos bandos que, si l' un vá per camins esgarriats, l' altre trepitja á son pas tot lo mes gran y lo mes noble. La bojeria s' ompla de maniatichs y els maniatichs se tornan bojos rematats sense que una veu caritativa surti d' entre mitj del immens burgit pera fer entendre la raho sense que una paraula entenimenta trenqui questa eridoria que fereix els sentits de las personas sensatas y feria enorgir de vergonya á un cabó de gastadors.

La noble y enlayrada lluya de ideas que assabona cervells y ilumina las inteligencias s' ha convertit en disputa desvergonyida que sols exita odis y atia baixas passions; els insults mes grollers han substituït l' argumentació rahonada; els homes han vingut á encarnar programes y els partidaris d' aquet combat africà aplaudeixen estrepitosament á qui ab mes astucia ó ab mes manya sab posar en ridicol al contrari.

Quina tristes! y quina vergonya fá avuy llegar alguns diaris de Barcelona!! Quin concepte mes petit d' aquet moviment de regeneració que diuen se opera!! Quin despertar mes trist el despertar del poble!! Mes l' hi valdria mil vegadas la son eterna que no aquet desvetllar, mes l' hi valdria que no hagués pronunciat son nom que descreditarlo, molt mes valdria que no s' hagués posat ropatges d' home pera seguir com abans fent criaturadas.

S' ha perdut tota noció de dignitat y tot concepte de honradeza, s' ha compres que las multituds tenian una part de bestia y en lloc de apartarla dels instints salvatges se l' hi tira á cada instant carn fresca pera satisfier sa gola tot amoxantla y ensinestrantla en fer equilibris de *Circo Ecuestre* pera presentarla en públich el dia de l' espectacle á las ordres de son respectius domadors.

Llegiu sino els diaris d' aquets días y, els que tinguem un dit de seny, ab seguritat que vos cauran dels dits al repassar aquella rastrellera de paraulades. Es que an questa terra tot hom es desonorat, tot hom es ladré, tot hom te la conciencia á sou, tot hom indigné? Es que no hi ha enlloc un borall de bona fé ni un xich de sinceritat enlloc? Tot està pudrit á Dinamarca?

També á nosaltres ens fá molta pena que 'l poble de Catalunya se deixi enlluernar per gent forastera y fisi la seva regeneració á mans estranyas; també 'ns adolareix que molta part dels nostres compatriots segueixin á ulls cluchs las petjades de qui tot ens hu malmet dintre de casa, mes ah senyors regionalistas que ben vestre es la culpa y potser inconscientment l' heu ab-

cat vosaltres mateixos al abim de perversió moral ne que are se trova.

Heu volgut jugar ab foch y are 'n sofríu las consecuencias; pensavau que la opinió estava prou preparada pera entrar en lluya y are vos troveu ab que s' ha endut el remat del primer tabalot que l' hi ha privat el pas enmenant per viaranys mes escabrosos, que 'ls que abans seguia. Quant ab tota la sinceritat vos deyam que no era hora encare de moure las massas no 'ns creguerem, quant vos senyalarem els perills que are toquen ens tractarem d' inútils, vostre es la culpa donchs de lo que passa,

Hen tret el caciquisme ministerial franch y de tot hom conegit pera substituirlo per un altre de pitjor disfressat de redempció popular; lograreu que 'l poble sortís de aquella tradicional apatía pero portar lo á las mans dels que avuy sols el perverteixen. Era mil vegadas mes preferible lo de ahir que lo de avuy; de conquestas com aquestas no 'n feu gaires perque resultan els avysons del cranch.

Las vostres victòries repasseulas are y compareu ab el de allavars l' actual estat del poble. Sense las sòrrollosas campanyas que habeu realisat no tindriau—es cert—diputats en el Congres ni una minoria an el Ajuntament ni en la Diputació, pero en cambi tampoc en Lerroux hauria arribat á esser un ídol com avuy hu és pera molta gent, que abans miravan abdiferència nos tres ideas avuy gracies á vostres companyas las avoreixen y las maltractan.

Heu prescindit, al istil dels polítichs espanyols, de la educació y preparació de las massas, heu fiat vostres èxits á la inconsciencia de las gentes, heu volgut explorar l' estupidés de las majorias y are 'n toqueu las consecuencias; are poseu el crit al cel perque el poble segueix als seus explotadors: Sumeulas las victorias.

Desnuix el farsellet en qui hi porteu aquelles promeses del *General cristiano* plegueu el drap y poseuvel á la butxaca que está tant buit com el primer dia; conteu ab els dits els adeptes que heu fet per las ideas; sumeu totas las ventatges que 'ls procediments descuberts per vosaltres vos han proporcionat y el resultat segurament vos fará caure en basca.

Entrareu á la lluya quant, després dels desastres colonials, bona part de nostres compatriots venian ab tot respecte cap á nosaltres pera seguir tots junts la campanya serena y educativa que fins allavars había portat á cap el catalanisme, els enmenareu dret als mateixos procediments corcats de la política menuda y els mestres en aquels procediments vos han guanyat la partida, vos han prés de vostres mans, poch ensinestradas á n' questa mena de trevalls, tota aquella gent que ab respecte y fervor venian cap á nosaltres.

Que n' heu fet d' aquell poble desenganyat de la política espanyola? Ahont son tot aquell estol de catalans que cap al catalanisme venian? Ja hu heu vist: els uns cansats de gastar tanta pólvora en salvases, els altres ab un desengany mes á sobre, molts d' ells convensuts de que tots sou iguals y l' immensa majoria en mans dels xerraires de ofici sumant trenta cinc mil vots, á la disposició del primer tarit-tarot que 'ls vulguí. Aquet es el resultat de vostres campanyas.

Y, are que vosaltres el toqueu aquet resultat, avuy que s' acostan eleccions y veieu clarament el nou fràcas que aneu á sufrir, en lloc de confessar vostres errors y deixar d' una vegada tant ridícules aventuras poseu má á la caixa dels trons y rodolant insensiblement per l' abim de la desmoralisació doneu carn á la bestia pera millor lograr fervosa vostre recorrent á la compra de cartas y altres medis, indignes de esser utilitzats per aquells que pretenden portar la direcció del moviment autonomista.

Ab vostre conducta, tant sols feu, contraris d' en Lerroux per una part, idolatrás d' ell per un altre, las ideas ben poca cosa hi guanyen. Enllotats an el femer polítich y lluytant ab sos esquitxos sempre perdreu perque ells ne saben mes de manejar aquestas armas y el poble es prou totxo pera seguir á qui mes bé sap esplotarlo.

Heu augmentat la perversió moral de un poble que prou pervertit estava, heu espolsat l' arbre per ferli caure la flor sense abtenirne fruit pera la nostre causa, heu donat alas al jacobinisme mort que tant anomeneu y aborriu, es hora donchs de què abandones campanya tant funesta y de que confeseu ab sinceritat vostres errors.

Vostre amor propi potser vos privarà de fer semblant confessió, mes crech que ja es hora de que una veu entenimentada se fassi sentir pera protestar en nom del catalanisme del discredit que l' hi esteu tiran á sobre.

Els que s' ho miran y callan son tant còmplices com els mateixos autors d' aquesta farsa que ja comensa á resultar un xich massa pesada: ¿No hi ha per aquests mons cap entitat que sapiga eridar al poble sensat y dirli que ab tal procedir sols se contribueix á la desmoralisació pública?

Les Corts Catalanes

II

ETA en l' anterior article una lleu-gera descripció de la manera com estaven constituides y funcio-naven les Corts de Catalunya durant l' època del major esplendor polítich de nostra terra, avuy donaré una mirada retrospectiva en el terren històrich d' aquella anyorada institució, y tenint després en compte l' actual suspen-sió de nostre cos legislatiu, feré algunes considera-cions sobre la manera com podrán convocarse y funcio-nar quan reapareguin en l' esdevenir.

Al principi nostres Corts no constituirà pas un parlament nacional propiament dit, per quan no hi tenia la classe plebea, de manera que no era mes que unes jentes aristocràtiques compostes únicament de re-

sentit ó altre, afectaria indubtablement a la manera d'esser dels dominats segons la característica de la rassa dominadora.

Els exèrcits cartaginesos foren á la fi retuts pels romans y sa rassa fou covardament aniquilada, desapareixent no solsament la parla en tots los homes que 'ls hi era coneuguda, privats de transmíterla, sinó que l'odi llati feu desapareixer tot vestigi de literatura cartaginesa, no quedant res absolutament de la terrible lluita entre dits pobles, apar de lo que escriuen en los mateixos romans, y ab tot això, en sos nombrosos historiadors, s' hi deixà entreveure d' esquitllent, la parcialitat de sa informació y el contrastat dels fets mes notables.

Roma, mestressa y sobirana d' una immensa constelació de pobles, fins que d' un fart arrebatada y esquarterada per las gossasses vingudes pel Nort d' Europa, ab l' impossició á sos vassalls, de sa llengua y costums, inocula sos odis esfereidors y la unitat negativa á tot avens y desenrotlló y son esperit generalisador y absolut, barrant per l' extensió de son característich de rassa, las deus portentos que haurien brollat en diferents pobles, si haguessin pogut desenrotllarse y procrear com las terras verges de tota petja humana, conforme l' ambient de la natura que las envolta, com hauria succehit si Cartago hagués sortit triomfant sobre Roma, per la extensió de son esperit particularista y analítich, resultant, que molt per lluny d' esser aytal dominació profitosa, serví únicament per atrofiar per un innombrable transcurs de generacions, l' esperit genuí de las rassas indígenas; y si hi afegim per lo que pugui afectar als pobles de la Iberia l' encruament tingut á cap com á resultant de las prédicas de Mahoma, esllanguinh la característica dels pobles per ells afectats, la humiliació vergonyosa, ratllana á embrutiment, quan se senten retuts, y la superbia y l' odi intransigent y suicida, quant se creuhen forts per desfogar sus caldejades passiós, forsolament, donchs, que 'l nostre poble com tots els á dit medi afectats, no podia menys que deixar sentir al impuls de sa influència, pràcticament negativa y antihumana, y al volquer fer renaixer l' ànima catalana, entre mitjà de l' embrutiment per l' actual esclavatge, es de rahó tristement real, que els qui, moventnos dintre aquest mohiment, y que per rahons reconegudas per la ciència anilitica, nos sentim en nostre manera d' esser, completament despullats de tots els vics replants en nostra terra, per lo carregós feix de tants amos com ha tingut, y que segueix tenint encara y que com art màgic, aixís com succeeix diferents voltas, que passades algunas creacions d' una espècie, hi traspua altra volta per mes barrejas que s' hi hagin fet, la característica de la branca fonamental; sentintnos, donchs, nosaltres, que nostre obrar, es mogut per l' esperit obertament català de nostre poble ab tot hi havé passat per conceptes vergonyosos, com ho prová al veureus precisat, homes tant elocuents com Felip de la Penya per que sa història fos llegida pel poble, ab tot y trobarse en bona llibertat, á publicarla en llengua forastera; ab tot hi havé passat Catalunya per la humiliació de Casp y havé vist sensinmutarse, l' abrassada dels Borbons y els Austris, ab l' esperit borbó; al trobar-nos, donchs, actualment en plena època de propaganda nacionalista, ¿qué té d' estrany, donchs? ique, nosaltres, animats per nostre esperit de rassa y conservant ab tota la fermesa nostra convicció catalana, ens trovém apotellats per la darerra plaga que ha caygut sobre nostre estimada Catalunya, ab tanta intensitat vinguda per la humiliant rierada que ha fet seguir al udó de son impuls, l' arbre gegant del catalanisme, arrapantse sus arrels com á dignificador resguard ab tota sa bravera en lo tubercul polític que trovant la llaga ben auberta en lo pit dels catalans, ab motiu de las fibladas continues que sos pulmons han rebut, per las impurias y duraderas besadas, ab pobles tant diferents, barrejant en prostituida taula sus mútua bafaradas!

¿Qué té d' estrany donchs? nosaltres que mirant en plena llum, nos trovém escarnits per la forsa del número, que adolerada cerca l' assoliment de càrrecs públics, que no poguentlos usá ab tota llibertat donan motiu á una mol temptadora conxorrà a l' enemic comú, y nosaltres que á semblant vanitat respondem que á sos oropells y oposém las nostras vidas y totas las ilusions d' una joventut hermosa...

¿Pero devém restar muts y silenciosos al enfrot de semblant corrupció?

May, á mida de nostres forses devém protestar de

presentants de la clericia y de l' alta noblesa baix la presidència del Comte de Barcelona, lo qual se comprén perfectament en aquell temps anterior al segle XII, en que la terra catalana bullia continuament en guerres, y 'ls plebeys tenien quan 's pot dir el domini autonòmic de llurs respectives propietats, y 's dedicaven particularment á la defensa dels camps que conreaven y dels casals en que vivien. estaven bastant isolats, essent poch densos els núcleus de població, pero eren lliures. Així es que en aquelles corts primitives del segle XI quasi 's únicuns punts que 's tractaven eren els subsidis y serveys feudals pera ajudar al rey en les guerres contra 'ls alarbs, y poques vegades y com á cosa secundaria arreglaven coses d' ordre interior. Mes al arriar l' any 1283, el rey en Pere III anomenat lo *Gran*, veient que la terra estava ja assossegada per haver sigut allunyats els seculars enemicis mercés á les campanyes gloriose de la seva host y dels seus antecessors, veient que 'l poble ja podia dedicar-se ab quietut y pacificament al conreu de l' agricultura y al desenrotlló de l' industria y comers, lo qual creava respectabilissims interessos populars que ja eren disunts del ordre religiós y del militar, allavores ja va admetre un tercer estament, que fou lo bras *popular*, anomenat també *real*, sens dupte per la gran compenetració democràtica que en nostra terra existia entre 'l rey y 'l poble.

Y ab los tres brassos y de la manera que hem descrift en l' article anterior continuaren celebrantse cada tres anys donant sempre dies de gloria á Catalunya, fins al regnat de Felip V, qui abusant de la forsa de les armes, les va fer desapareixer.

Auy no 's tenen Corts generals á Catalunya, pero hem apuntat en l' article anterior quin es el fonament legal que no les permet considerar del tot perdudes, y això 'ns pot donar molta esperansa.

Tenint això en compte, y á ff de desvencixer certes preocupacions del esperit modern, ferem algunes consideracions en demostració que si se 'ns califica de reaccionaris pel fet de desitjar la resurrecció d' antigues llivertats, no estém pas renyits ab lo progrés de la civilització. Hem vist que mes de la meytat dels qui formaven les Corts catalanes se componia de bisbes, abats, nobles y demés personatges aristocràtichs, lo qual sembla que si 's posés en pràctica 'l dia d' auy no escaría prou bé en la manera d' esser de la societat moderna, que dona molta mes preferència á la classe plebleya que no pas á l' aristocracia. No hi ha dupte que en el transcurso de dues centurias que han passat desde l' última reunió dels brassos han tingut lloch moltes transformacions en les idees sociològiques. Donchs de la meixa manera que si aquelles Corts haguessin continuat funcionant també s' haurien anat transformant d' acord ab les noves necessitats y tendencies del poble, cal pensar fundadament que en l' esdevenir no 's convocaran d' idèntica forma ni s' hi usarán les meteixes fórmules que en les passades, sino que tot se ferá conforme ab les noves necessitats del temps. Serà impossible, per exemple, convocar als brassos eclesiàstich y militar, els quals ja no tenen rahó d' existència, per que ni l' Iglesia ni 's nobles tenen ara poblacions que d' ells depenguin: sols subsisteix propiament el bras popular, en quina categoria hi entren fotes les poblacions de Catalunya.

Hi han en aquesta institució coses essencials y per tant inmutables, y altres accidentals que poden modificarse. Es essencial, per exemple, que les Corts sien catalanes y que la llengua oficial de les deliberacions siga exclusivament la nostra, que se celebren en llocos diferents y que la legislació d' elles emanada s' fonamenta en la costum; tot això es inalterable. Pero no es absolutament necessari que sigui 'l rey qui les convoqui, per que també podrà ferho un president de república si aquesta fos la forma de govern del Estat, no es d' absoluta necessitat l' elecció dels tractadors ni la de jutges de greuges, ni que se celebren cada tres anys: tot lo que 's sigui accidental pot modificarse.

Tenint això en compte, les bases de Manresa, que no son mes que principis generals pera restaurar l' antiga constitució del príncipat adaptada á les necessitats en aquell se trovi al temps de la realisació d' aquelles, al referirse á les atribucions de nostra autonòmia, això es, á les de les Corts catalanes, no mes estauxeixen lo essencial, donant fàcil accés á lo modifiable.

Catalunya—diu la base 6.ª—serà la única sobirana de son govern interior; per lo tant dictarà lliurament

ses lleys orgàniques; cuidarà de sa legislació civil, penal, mercantil, administrativa y processal; del establimet y percepció d' impostos; de l' encunyació de la moneda, y tindrà totes les demés atribucions inherents á la sobirania que no corresponguin al poder central.»

Aquestes atribucions de nostres Corts son essencialíssimes: mes aviat n' hi corresponen de mes que de més.

La manera com se formaren avuy les Corts,—no de la mateixa manera que abans, com hem dit, perque ha canviat la manera d' esser de la societat—està determinada per la base 7.ª, pero no seria extrany que en l' esdevenir s' modifiqués també 'l sentit d' aquesta base, conforme sempre ab los avensos de la civilizació. Díu aixís:

«Les Corts se formarán per sufragi de tots els caps de casa, agrupats en classes fundades en lo treball manual, en la capacitat ó en les carrees professionals y en la propietat, industria y comers, mitjants la correspondent organització gremial en lo que possible sia.»

Per de prompte, observém en aquesta base un espírit práctic que no té l' sufragi universal que avuy se practica á Espanya. Perque si bé 's mira, la manera d' esser de les eleccions espanyoles, fins supostantes benetes y portades ab perfecta legalitat, no es un sufragi propriament universal, per quan no tenen vot certs ciutadans per no haver cumplert una edat determinada, ni tampoch hi té vot la dona, la qual no es digna, en un pais civilitat, d' un menyspreu semblant.

De manera, que avuy l' elecció de diputats á Corts y de regidors de municipis—suposant les eleccions, repetim, fites ab perfecta legalitat—es expressió de la voluntat individual y no de tots els individus conscients del Estat. Pero segons les bases de Manresa, les eleccions representarien, á mes de la voluntat colectiva de les famílies, els verdaders interessos de totes les branques de l' activitat, per medi de l' organització gremial fundada en el travall, en l' intel·ligència y en la propietat, de lo que 'n resultaria que 'l poder legislatiu y 'l régime municipal respondria fidelment á les necessitats del poble. A mes d' això cal fer notar que la dona tindrà dret de sufragi, perque n' hi han moltes que son caps de casa.

Es d' admirar el bon seny que ha presidit en la redacció de la base 7.ª. Avuy que 's comensa á parlar de la revisió ó modificació d' aquesta base, ferem present que no creyem oportuna una modificació que tal volta sense adonar-nossem perjudicaria 'l sentit de conformitat del programa de Manresa ab lo carácter de la legislació catalana. Si les necessitats modernes exigiesen la modificació d' aquesta base tan important, ja hi ha grout de temps de pensarshi; hi ha temps fins que arriu 'l dia de la realisació del programa. Puig si avuy se modifica donant 'l color de 'l modo d' esser de la societat d' avuy dia, y per dissot triguessin masses anys en reunir-se les noves Corts catalanes, allavores potser hauria de tornar-se á modificar perque 'ls temps sempre cambien: seria la feyna den Jafá que no escaría ab prou serietat en l' historia del Nacionalisme. Nosaltres som d' opinió de que per ara no 's toqui aquesta base. Altres son les que mereixen una severa y prompta revisió, perque s' ha vist en la pràctica que poden perjudicar la causa de Catalunya, per exemple les de les assamblees de Reus y de Tarrassa, que en tot lo referent á procediments electorals pequen de poch catalanes.

BONAVENTURA RIERA.

El tubercul polítich

LS pobles nomenats de rassa llatina, per haver sentit la influència romana per un grupat de sigles d' assimilació, no podém menys de reconeixer, que la causa fonamental de nostre esperit sectari y generalisador, arrengue del resultat de las terribles guerres púnicas en que cartaginesos y romans es disputavan un domini sobre tots els pobles en aquell temps coneiguts, y provenint romans y cartaginesos de branca tant obertament oposada, era innegable que el resultat de dita lluita en un

semblants feblesas, y si per aytals protestas, reben per tota resposta l' excomunió y la persecució dels de dins y dels de fora, la seva sentència serà el Jordà que nos deslluirà, devant las generacions futures, de la maledicció que sobre la generació actual hi llençaran els libertadors de Catalunya.

Treballén, doncs, sens recansa, pera que aquets si-
guem nosaltres mateixos.

J. DURANY Y BELLERA.

dQUE SOMP

E tots els mobiments sols el nacio-
nalisme es el únic que tendeix á
conquerir pera l' individuo una
emancipació qu' en cap mes par-
tit polítich arriuá ningú á fru-
hir, á gosar ab tota la extensió de la paraula.

La libertat que predican certs apostols, la fraternitat que demanan certs homes, la igualtat qu' exigeixan certa gent, es una llibertat esquifida, una fraternitat ficticia, una igualtat disfresada.

Sols quant els homes sapiguén el verdader significat d' aquestas paraulas, serà quant compendràn que ja-
may pot subsistir en el cervell d' aquells que trepitjan el dret á la vida de les colectivitats naturals, que de-
fensan el militarisme, que no respectan las creencies dels demes homes y que sols ab una forma de govern determinada pot existir la democracia.

La llibertat que pot donar als ciutadans els que negan la completa autonòmia de les regions, es un des-
potisme; la fraternitat qu' admet idols que portin ó no un trossot de gorro frigi, es una tiranía; la igualtat que predican els acerrius defensors del servy obligatori, es un escarni pels que jamay els nostres llavis prou-
cian tan sagradas paraulas, pro las teuim gravadas en lo mes fons del nostre cor.

Llibertat, fraternitat, igualtat la volem els catala-
nistas pels pobles, per las comarcas, pels municipis,
per las familias, pels individuos; la volem per tothom,
absolutíssimament per tothom, tant, qu' els únichs lli-
gams qu' ha de juntarlos no han d' esser altres qu' els del amor.

Ara potser algú dirà, si som republicans ó monár-
quics, creyents ó descreyents, avensats ó reaccionaris,
som catalanistes.

RAFEL CAPDEVILA.

Estudis Universitaris Catalans

Resultat del «Congrés Escolar Catalanista» cele-
brat á Barcelona á primers d' aquest any, es la funda-
ció de la entitat «Estudis Universitaris Catalans» que ha comensat la tasca disposant l' establiment en aques-
ta ciutat y en el local del «Ateneu Barcelonés» de las Cádreas de «Dret Civil Català» y d' «Història de Cata-
lunya», encarregades al eminent juríconsult y cate-
dratich de Dret Internacional Don Joan de Deu Trias y Giró y al infatigable historiaire de la nostra terra en Francesch Carreras y Candi.

Y aquest fet, qu' es la base inicial de la existència de la Universitat autònoma de Catalunya, te una im-
portància social extraordinaria. Significa una aplicació
pràctica dels principis teòrichs propagats pel Catala-
nisme; significa la reivindicació de la personalitat de la nostra patria, per medis científicaments positius.

Quin goig pels que lluitem per la llibertat de Cata-
lunya, sentir als homes de ciència que transmeten ab la
nostre parla, d' una manera amorosa, sense 'ls encar-
caraments y formulismes de la ensenyansa oficial, els coneixements que posseixen!

No s' hi vā pas en aquestes classes ab l' objecte
únich de tenir un títol del Gobern que te l' caràcter d'
un permis pera guanyarnos la vida, sino que s' hi va
pera illustrar al nostre esperit, pera educarnos ab la
veritat, pera capacitar la nostre intelligència ab las se-
renes doctrinas de la ciència, pera contribuir á gua-
nyarnos ab mes dignitat y honradeza aquella mateixa

vida sent á la vegada profitos als nostres consen-
blants.

Per això té tanta importància l' obra comensada pels «Estudis Universitaris Catalans», perque ab ella fa veritable Catalanisme, perque ab ella treballén solidament pera deslluirà á la patria.

No duptem que si tots els diners que s' han empleat y que 's volen emplear fent eleccions y demés propa-
gandas que sols produueixin lluitas estèrils y odis destructors, s' haguessin destinat ó 's destinessin en obras educatives y de perfeccionament social, que son causa de germanor, la tindríam mes á la vora la nostre li-
bertat.

Treballen tots ab fé en el desenrotillo de l' obra dels «Estudis Universitaris Catalans» perque treballen per Catalunya, y serà á la vegada, una prova del agrahiment qu' hem de sentir pels bons catalans qu' han lluitat ab constància fins á veure cimentada aquella obra.

ENGRUNAS

A veure si are acabarán de desenganyarse els que creuen encare ab l' autonomia bleu entendida qu' hagi de donarnos el Gobern de Madrid.

Suposo que s' haurán enterat de que l' Excel-lentissim (el tenir modos sempre està bé) senyor Ministre d' Instrucció pública, no ha concedit el permis pera explicar en algun local de la Universitat de Barcelona las llissons de Dret Civil Català y d' Historia de Catalunya que 's donan en el »Ateneu Barcelonés».

Jo crech que l' amo de tota l' ensenyansa oficial d' Espanya, va imaginarse que ab la creació d' aquellas càtedras lliures se proclamarà al dia següent l' autonomia política de Catalunya.

Encare que per això, no va errarre del tot, perque la lograrémes mes aviat ab procediments d' aquesta naturalesa que no pas enviant diputats al Congrés y Re-
gidors als Ajuntaments.

Pero, vaja, de tots modos, dupto qu' el Ministre hagi profundisat tan la qüestió, y sobre tot, que tam-
poch evita 'l mal ineonsutil qu' hagi pogut temer.

Lo que hi ha, es que faria massa civilisat al permetre la existència d' una Universitat lliure dintre de la Oficial. Ens acostariam massa cap á Europa y 'ls altres ens tindrián celos. S' ha de buscar sempre l' armonia entre las rassas afins.

Lleigejo:

«Los diputados por Barcelona Sres. Junoy, Anglés, Lerroux y Vallés y Ribot, visitaron anoche al gober-
nador para recabar del señor González Rothwos inter-
venga como mediador entre la Compañía Lebón y sus
obreros.

El Sr. González Rothwos prometió á los diputados por Barcelona que conferenciaría con el director de la Lebón y procuraría que caso de plantearse unas bases de arreglo, fuesen inspiradas en el criterio imparcial y de justicia expresado por los comisionados».

«Ay que debían quedar descansats los Srs. Anglés y Vallés y Ribot después d' aquesta contesta?

«No 'hi sembla qu' això ni de molt lluny s' acosta á res que sigui programa federal?

Per lo que 's veu es molt fàcil tenir contents als electors, es molt natural que no podem anar á reclamar á n' els altres Srs. que formaven la comissió quin fi portavan perque no tenim cap programa concret no hi ha res que 'ls hi senyalí camí pero als altres dos que s' anomenen fedamentals, que tenint un programa concret, que tenen la solució del problema social en aquest mateix programa: que volen que 'ls hi digui no fa guerrero, ni això es esser federal, ni tant sols semblarlo.

Per això no s' en necessita cap de diputat, son ells los qui tenen de fer de las d' unió entre amos y obrers, ells els qui tenen d' arreglar los jurats mixtes possant d' acord als seus electors y no fent fer la seva feyna á l' autoritat governativa que pel sol fet d' esser autoritat no pot servir d' àrbitre per cap cuestió qu' afecti als seus governats puig està en lo dret d' imposar aquesta autoritat á la part qu' estime mes convenient als interessos dels seus encare que perjudiqui als dos litigants.

Ja fem bé los catalanistas que no 'n volem de dipu-
tats d' aquesta mena!

Las vinientes eleccions municipals, sembla qu' estan destinades á donar joch, molt joch.

Lo que no se sab si será un joch de noys ó be un joch de bofetadas.

Lo mes segur es, que hi hagi un xich de cada cosa.

Ja s' ho arreglarán ells ab ells, qu' á nosaltres no es

fàcil que 'ns hi prenguin per altre.

Lo qu' es de doldre, son les energies que 's gastan en va.

Al nostre ferm company de causa Sr. Franquesa, se li presenta dia passat un agent de la Lliga Regionalista, instantà pera que fés d' interventor regionalista en las próximas eleccions municipals, á lo que ab molt bon criteri, se negà nostre amich. Aquesta negativa feu sortir de las casillas al auditi agent, que enfadat, apostrofà al Sr. Franquesa de falta de catalanisme etcétera, etc.

Ja veuen les consequències de la afinitat. Ja son els que han rabejat pel fanch embrutidor de la política baixa els principis catalanistas els que volen donar ó negar patent d' catalanistas, perque no 's volem ajudar en la miserabile tasca que han emprès.

En Silvela en el discurs pronunciat al Congrés ha sigut sincer. Ha dit que ell havia fracassat en sa gestió política y que no veia que cap dels partits polítics fos capás de aturar al Estat espanyol en son devallament ràpid cap al abism.

Del tot conformes.

Sempre ha predicat lo catalanisme la necessitat absoleta de cambiar de soca y arrel la actual organització política.

Sempre ha combatut aquests sistemes centralistes que arrebassant la vida de les colectivitats que la tenen propia sols han servit pera afavorir á la taifa de vividors polítics de totas menes.

Y en Silvela ha sigut un dels carifeus d' aquests partits y un dels que ha combatut ab mes ensanyament qualsovol tendència verdaderament salvadora.

Diguinholo las persecucions contra l' catalanisme que governant ell, han vingut de Madrid.

Contra l' Catalanisme que predicaba se deixessin desenrotillar las energías de las nacionalistes que forman l' Estat espanyol.

Ab això que no 's queixi l' Sr. Silvela que ell també hi ha contribuit y molt al mal de que ara 's dol.

En Romero Robledo, el polítich veleidos per natu-
ralesa, el que ha servit durant tants anys de bufón del Congrés convertit en President del mateix es l' únic que 'ns faltaba veure.

Es digne coronament d' aquesta època de la política espanyola, inútil, insustancial y ridícula:

Per molts anys.

Conferencia d' En Adriá Gual

A LA ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA

El dia 17 del Octubre que fineix En Adriá Gual do-
nat en nostra entitat la «Associació Popular Catalana-
ta», una conferencia sobre l' tema «Els conjunts es-
cènics».

Després de feta la presentació per un soci de la Asociació, En Gual llegí la seva conferencia notabilissima en la que explana una vegada mes els seus ideals de respecte per l' Art y ab sinceritat en las seves diferents manifestacions. Fer un resum detallat del treball d' En Gual reclamarà un llach espai de que no disposém degut á la naturalesa del nostre periódich. Mes aquí 'n van algunas notes y excusins l' amich Gual la brevetat.

Un recort dedicat á una conferencia donada ja al-
gún temps en nostre hostatge fou el preludi de la conferencia qu' anava á donar En Gual.

La gent de casa nostra 's distingeix per son poch
respecte al teatre ahont hi va per distreurers, per pahir'

el sopà, ó pera passar sencillament la estona; per tot menys pera apendre y fruir la emoció del Art del que 'l teatre n' es un dels millors y primers temples. Els mangonejadors dels teatres, sabent això, no 's cuidan tampoch gran cosa d' educarlo á n' aquet públich ignorant, tenint com tenen per únic fi 'ls profits materials; els actors mateixos, tenen estudiada la mœua que fá mes efecte á n' aquet públich, sense preocuparse d' altre cosa que d' acontentar lo bonament; els nostres crítichs, qu' haurian de ser els mes indicats pera perseguir la educació de la gent que va al teatre, no ho fan perque han surtit del no res y fins si s' ho proposessin no surtirian ab la seva; y el públich posat en aquest ambient descolorat que li crean entre uns y altres jutja com á ignorant que no més veu l' efecte exterior y si 's proposa de bona fé treure partit de lo que veu y sent, ne treu del teatre una indigestió, que 'l desconcerta pera sapiguer apreciar y el fá inútil pera poder sentir.

En comptes de fixarnos, com á resultat de lo dit, en las obras teatrals en si, ens fixém sobretot en qui las representa y com las representa y això 'ns ha donat el vici d' adorar primeras figures y dc consentir y creure ab fanatism en l' art d' exportació que no pot ser sincer, que no pot ser veritable perque 's troba fora del medi ambient que li ha donat vida.

En resum: en el teatre de casa hi ha 'l desconcert fill de la ignorancia y d'uptosa bona fé dels que hi intervenen, en el de fora casa hi ha la nota exòtica ab la consegüent falta material de medis, que 'l presentan embastat y donat á empentes á la circulació; y pera que desapareguin una cosa y altre es precis educar al públich pera que adquirint conciencia artística sapiga exigir la sinceritat qu' avuy manca en l' art teatral.

Aplicant aquestas notas als conjunts escénichs, veurem que son una de las cosas en que s' es menos exigent, donchs sembla que només se tingui present á la escena 'l primer actor com si fos ell el sol intérprete de l' obra d' Art. Pera demostrarlo, sols cal recordar l' última escena del Hamlet que 'ns doná un gran actor que pasá no fá molt temps per la nostra escena; ningú del públich, cap dels crítichs oficials feu mencio del conjunt xavacá del final de l' obra d' En Shakespeare, ab tot y resultar una profanació, un poch respecte sens igual, tant més remarkable tractantse d' un actor célebre que en bona llengua parlant, hauria de ser una excepció en lo que 's refereix á la poca sinceritat escénica á que estén acostumats.

El cuidar poch els conjunts de escena per part dels actors y la poca exigencia en aquesta cuestió per part del públich, es lo que mes demostra la ignorancia y escàs nivell d' un y altres en el teatre; precisament la belleza del conjunt es lo que fá l' obra d' art en totas las manifestacions d' aquet y ya que 'l teatre es un dels seus llochs privilegiats, es precis que 's cuide 'l conjunt; sols d' ell no resultará sempre l' obra artística. Els autors no han donat pas vida á las seves produccions perque s' hi lueixi un actor, sino per quelcom mes gran que s' ha de fer resaltar en la escena donant la mateixa importancia á lo que se 'n diu el protagonista qu' á las demés parts que representan l' obra. Si no 's fá nixis no 's farà veritable art y si cada hu no hi contribueix á la mida de las seves forsas tots serán responsables del migrament artístich del nostre teatre.

Heusqui abocetada la conferencia d' En Adrià Gual que fou molt felicitat y aplaudit pel seu treball.

Indubtablement la Direcció del Teatre Intim está en bonas mans. De tothom es coneguda la pulcritud d' En Gual en materia d' Art y seria sobreix aquí 'l ferne una apologia que podría semblar incensada d' ocasió; mes no per això podén estar de dir que la temporada que prepara la Agrupació del Teatre Intim fa esperar molt, als que estimant l' art en general l' estimén sincer en cada una de sus maneras de presentarse, y aqueixa esperança 'ns la dona l' Adrià Gual.

F.

El dia 18 del corrent doná el Sr. Jaume Bozzo en la Associació Catalanista de Premiá de Mar sa anunciada

conferència descnrotllant el tema «Consideracions sobre 'l Catalanisme».

S' extengué l' orador en els fets mes culminants de l' història de Catalunya pera demostrar la notable organització política de nostre patria que gosava de llibertat, remarcant, ensembs, la funesta influència de la política de Madrid sintetizada pels tres Felips y que tant contribuí al aclaparament de Catalunya. Historia la nova renaixensa catalana, fen notar la vitalitat de nostre patria y fén al acabar una brillant exposició del ideal catalanista.

Fou molt aplaudit.

A prechs de la Junta Directiva veyent que encara sobraba temps pera 'l pas del tren que havia de retornar á Barcelona al conferenciant y als seus companys feu us de la paraula 'l Sr. Mallofré qui demostrà la falsedad ab que 's nostres enemichs ens titllan d' exclusivistas disertant després sobre la verdadera acepció de la paraula llibertat.

Forts aplaudiments coronaren son discurs.

Crónica nacionálista

Macedonia

Es per demés desesperat l' estat en que 's troba aquest poble; la defensa de son dret natural á la llibertat li ha causat y li causa grans trastorns mes la justicia la pintan tapada d' ulls; pero tal com la practican els homes verament es ben cega.

Allí com en molts altres puestos es troban ab uns que 'ls hi fan de pares, que 'ls arreglarán tot lo de casa seva, de manera qu' una comissió militar internacional es cuidarà d' arreglarlo perque els macedònichs no fasin el raro y els turcs sigan bons minyons, els donarán la rahó á tots prometenlos qui' arreglarán lo espatllat y després alló serà una bassa d' oli.

Això d' arreglar els pobles d' aquesta manera nos fa el mateix efecte que l' arreglo de las vagas obreras per lo Gobernadors civils. ¿Qué sab el gat de fer cuillers?

Efectivament els resultats son los mateixos puig després de que Russia y Austria han promés farian justicia y concedirian á cada hu lo seu, en resum han fet que no han fet res y tot està de la mateixa manera qu' al principi, pero no costa gaire d' entendreho si un recorda que llops ab llops may se mosseguejan y la llibertat del poble macedònich està molt per sòls dels interessos de las grans potencias de la civilizada Europa perque mes que la vida y la dignitat d' un poble culte aquesta Europa civilizada y dividida en grans Estats no pot comprometrs en la cuestió macedònica, puig per ells es cuestió turca y encara que Turquia sia una especie de cafèeria estableta á Europa, las grans potencias parodian á D. Quixot ostentan per divisa aquell *Que nadie las mueva, que estar no puede un Roldán ó prueba ó com si diguessed Con la Inquisición, chistón.*

NOVAS

La Societat Arqueològica Luliana de Mallorca ha obert un concurs entre 's escriptors catalans pera honrar la memòria d' en Ramón Llull y ofereix el premi de 300 pessetas á la mellor «Vida popular del benaventurat mestre Ramón Llull» escrita en llengua catalana y fonamentada en las propias obres del Beat y demés documents coetanis auténtichs.

Les obres deuen seren enviades avans del dia 1.º de Janer prop vinent al secretari d' aquella Societat en Pere Antoni Sanxó, carrer dels Oms, 23, 6 en la Redacció del *Butlletí* d' aquella, carrer de Palau, 81, Palma de Mallorca.

Ha sigut denegat lo permis solicitat al Govern civil pera colocar ab tota solemnitat la primera pedra al monument que dedicat á la memoria del Dr. Robert, deu erigirse á la Plassa de l' Universitat.

—Lo dia 24 se celebrá al «Aplech Catalanista» la sessió inaugural de curs baixa la presidència del Dr. Domingo Martí

y Julià, President de la *Unitat Catalanista*. Després de la Memòria del Secretari en Lluís Poch, feren us de la paraula los Srs. Serrat, president del Aplech; Bonhom, Roig y Pruna, Roca, resumint lo Sr. Martí y Julià. Tots foren aplaudits.

Per dia Associació s' han posat á la venda uns follets de propaganda, contenint articles reproducció dels que á *La Renaixensa* publica l' honorable apóstol del Catalanisme en Pere Aldavert.

—Al preu de 0'25 ptas. s' han posat á la venda els distin- tius de la «Unió Catalanista», en lo local de la mateixa, carrer Boters, 6, Pral.

—Lo Consistori dels Jochs Florals d' enguany ha quedat constituit de la següent manera: President, En Joaquín Riera y Bertrán; Vocals: En J. Botet y Sisó, en Ferrán de Querol, en Ignasi Iglesias, en Vicenç de Moragas.—Secretari, en Manel de Monstori.

Suplents: R. Patxot, Gabriel Alomar, H. Puig y Ramir Torress Vilaró.

—Ab un plé complert tingué lloc en lo saló de càtedras de l' Ateneu Barcelonès lo dia 16 del present, la solemne inauguració de curs de las enseñanzas creadas per la novella entitat «Estudis Universitaris Catalans» fundada per portar á la pràctica los acorts presos pel memorable I Congrés Universitari Català. Obri la sessió lo President del Ateneu Sr. Maragall que pronunció breus paraules de salutació á la novella entitat cedint la presidència á n' Antoni M. Borrell.

Lo Secretari Sr. Francisco Maymó llegí una ben escrita Memòria ressenyant l' origen, objecte y travalls efectuats per aquella institució.

Lo President n' Antoni M. Borrell doná lectura d' un erudit discurs en quin se detallen las bases pera que 's regiran las enseñanzas, complertament d' acort ab las corrents modernes de Pedagogia, acabant donant las gracies á la distinguida concurrencia que sortí molt satisfacta del acte.

Las enseñanzas qu' enguany se donan son: *Historia de Catalunya* á càrrec d' en Francesc Carreras y Candi tots les dies feyners de 6 á 7 de la tarda, a l' Ateneu Barcelonès (2.º pis) y *Dret Civil Català*, desempenyada pel Dr. Joan de D. Trias diariament de 7 á 8 en lo mateix local.

Nostra entusiasta salutació y adhesió á la benemerita entitat «Estudis Universitaris Catalans», bressol de la *Universitat Catalana*.

—En lo número anterior passaren inadvertidament bastantes errads d' impremta quinas lo bon sentit de nostre llegidors aurà sens dupte corregit.

—Interessant, de debò, tou la exposició de 36 quadres que 'nosta consoci Sr. Ros y Güell presenta la passada setmana al Saló Parés. Demostran els progrésos que son autor ha fet en la pintura, verdader sentiment artístich, visió delicada dels grans espectacles de la Naturalesa, sincrètit en la expressió y fan esperarans seguir 'l nostre amic un dels millors artistas de la terra.

Nostre mes coral enhorabona.

SECCIÓ OFICIAL

Associació Popular Catalanista

Aquesta Associació celebrarà avuy dia 31 d' Octubre á las 10 de la vetlla Concil General pera donar cumpliment al article 19 dels Estatuts.

Agrupació Excursionista BACH DE RODA

Aqueixa entitat celebrarà lo dia 8 del prop viuent Novembre á dos cuarts de cinch de la tarda Concil General, á quin s' hi recomana la assistència del major nombre possible de socis, donchs los assumpcions que 's posaran á discussió son de capital importància.

Barcelona 30 de Octubre 1903.—P. A. del C. D.—Lo President, F. P. Curet.—Lo Secretari, Joseph M. de Sucré.

Agrupació Escolar Catalauista RAMON LLULL

Aquesta Agrupació celebrarà avuy dissape dia 31 d' Octubre á dos cuarts de sis de la tarda Concil General ordinari pera la elecció de la nova Junta que deurà actuar durant los curs de 1903 á 1904.

PETITA CORRESPONDÈNCIA

H. B. Dournai (Bèlgica).—Li contestaré un dia d' aquets. G. M. Paris.—Queda anotat protector. Li escribiré particularment.

P. C. Sant Celoni.—Espero sa visita.

J. B.; F. S.; S. C. Igualada.—J. M. C. Ulldemona.—P. M. Barcelona.—Queden anotats protectors.

Lliga Regional Manresa.—Rebuta llista faltan algunes direccions qu' espero m' envihin lo mes prempre possible.

J. M. Girona.—Lo dia 9 vaig enviarli lo que demandava, faltan 5 céntims.

A. M. G. Tarragona.—Rebut lo seu donatiu de 2 pessetas per aquest trimestre.

LL. S. V.; J. P.; J. G. Barcelona.—Rebut los seus donatius de 2 pess. cada un; quedan anotats protectors.

LL. T. Barcelona.—Queda anotat á la seva llista En J. M. C. de Oriola.

J. B. E. Sant Quirze de Besora.—Es conforme, s' enviarán tant suls los que V. indica.

L' Administrador.

Establishment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona.

Una acció	de 100 exemplars, Ptas.	3'50	Per cada número,
Mitjá acció	de 50	1'80	compresos gastos
Un quart d'accio	de 25	1	de correu
Un vuyt d'accio	de 12	0'50	per Catalunya
Un dotzau d'accio	de 8	0'35	

Barcelona: els mateixos preus, repartintse a domicili.—Aforas de Barcelona, 5 céntims de més per cada envio d'un o més exemplars.—Extranger: preus dobles.—S' envia un sol exemplar al qui fass un donatiu anyal de qualsevol import.—Pagaments á la bestreta: S' admeten sagells de correu y documents de fàcil cobrança.—Es il·luri la reproducció dels treballs.—No s' tornan els originals.